

gemeente harderwijk

Financiering

Algemeen

De paragraaf Financiering gaat over de manier waarop gemeente Harderwijk haar activiteiten en projecten financiert en haar liquiditeiten beheert.

Ambitie

Gemeente Harderwijk streeft naar regie op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten resulterend in een optimale financiering (op korte en lange termijn) in geldstromen. Daarbij wordt geopereerd binnen de wettelijke en gemeentelijk vastgestelde kaders. Om de treasuryfunctie goed uit te voeren wordt gekeken naar de meerjarige liquiditeitsontwikkeling van de gemeente en de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt in Nederland. De treasuryfunctie wordt financieel risicomijdend uitgevoerd. De gemeente Harderwijk geeft waar het kan invulling aan duurzaam (ethisch) bankieren. Op het gebied van reputatie en imago stelt de gemeente Harderwijk eisen aan de organisaties en instellingen, waarmee het zaken doet. Gemeente Harderwijk stelt bij de treasuryfunctie bestuurlijke en ambtelijke integriteit voorop.

Doelstellingen

De doelstellingen van de gemeente Harderwijk op het gebied van treasury luiden: regie hebben op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten, duurzaam toegang hebben tot de financiële markten, tijdig kunnen beschikken over voldoende financieringsmiddelen, beheersen van risico's, streven naar rente-optimalisatie en beperken van verwerkingskosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Regelgeving

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) is kaderstellend voor de treasuryfunctie van gemeenten. Gemeenten worden verplicht tot een transparant en inzichtelijk lokaal treasurybeleid en -beheer. Het actuele beleidskader voor de gemeentelijke financiering is het op 23 februari 2023 door de raad vastgestelde Treasurystatuut gemeente Harderwijk 2023.

Ontwikkelingen

Marktontwikkelingen

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn voor de gemeente belangrijk om te kunnen sturen op de financiële risico's. Deze ontwikkelingen, die van buiten komen, kunnen niet beïnvloed worden. De renteontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd door gebruik te maken van informatie van met name de Bank Nederlandse Gemeenten, het Schatkistbankieren en enkele andere banken.

Door de ontstane geopolitieke situatie en de opgelopen inflatie als gevolg daarvan heeft de ECB de rente in juni 2026 verhoogd naar 2,25%. De verwachting is dat de ECB dit percentage voorlopig op dit niveau houdt, met kans op een lichte verhoging later dit jaar. De prognose uit de Kadernota is dat de rente op 2,25% zal blijven.

Renteontwikkelingen

Aantrekken geld

Waar de langlopende rente de afgelopen jaren meebewoog met de ECB rente reageert de marktrente nu meer op geopolitieke ontwikkelingen. De marktrente wordt daarnaast ook sterk beïnvloed door economische groei, inflatie en monetair beleid.

De renteontwikkelingen worden bepaald op basis van langlopende leningen met een looptijd van 20 jaar. Deze ontwikkelingen zijn eerder dit jaar in de Kadernota al vastgesteld. Voor 2027 en verder wordt gerekend met een rentepercentage van 3,50%.

Beleggen in Schatkist

De rentepercentages voor het schatkistbankieren bevinden zich ongeveer op hetzelfde niveau als de ECB-rente. Voor de lopende rekening in de Schatkist wordt gerekend met een gemiddelde renteopbrengst van 2,25% in 2026, zoals al in de Kadernota is opgenomen. Vanaf 2027 wordt ook gerekend met een gemiddelde renteopbrengst van 2,25%.

Liquiditeit

Schatkistbankieren

Om de staatsschuld en beleggingsrisico's te beperken zijn decentrale overheden verplicht om hun overtollige geldmiddelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Daarnaast mogen alleen leningen verstrekt worden aan medeoverheden. Het bedrag, dat gemeente Harderwijk zelf mag aanhouden op haar eigen bankrekeningen, is maximaal gelijk aan het drempelbedrag schatkistbankieren.

Gemeente Harderwijk heeft op de lopende rekening bij de BNG een plafond ingesteld van € 400.000. Aan het eind van elke dag wordt het saldo boven dit plafond automatisch afgeroomd naar de Schatkist. Wekelijks wordt aan de hand van de betalingen die gedaan moeten worden, ingeschat welk bedrag van de Schatkist teruggestort moet worden op de lopende rekening bij de BNG.

Het Rijk heeft voor het buiten de Schatkist aan te houden liquide middelen een normpercentage ingesteld van 2% van het totaal van de begrote lasten vóór bestemming. In onderstaande tabel wordt het drempelbedrag voor gemeente Harderwijk weergegeven per begrotingsjaar.

Drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Omvang begroting per 1 januari	-251.260	-234.890	-238.539	-238.717
totaal van de begrote lasten op jaarbasis				
<i>Drempelbedrag Harderwijk:</i>				
<i>In procenten</i>	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
<i>In €</i>	5.025	4.698	4.771	4.774

Financieringspositie

Financieringsbehoefte korte en lange termijn

Met behulp van de liquiditeitsprognose wordt de ontwikkeling van het saldo van de periodieke uitgaven (lonen, reguliere budgetten) en inkomsten (belastingen, gemeentefonds) in beeld gebracht. Tevens worden de grondexploitaties jaarlijks herzien aan de hand van ontwikkelingen. De fasering in tijd van de geplande (vervangings-)investeringen wordt periodiek afgestemd met de projectleiders. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met ontwikkelingen die zicht nog in de initiatieffase bevinden. Over deze ontwikkelingen heeft de raad nog geen besluit genomen. De impact van deze ontwikkelingen op de liquiditeit wordt wel meegenomen in de berekeningen. De hieruit voortvloeiende financieringsbehoefte wordt in de liquiditeitsprognose inzichtelijk gemaakt. Bij het actualiseren van de liquiditeitsprognose door het jaar heen wordt in beeld gebracht hoe het verloop van de inkomsten en uitgaven is van de grondexploitaties. Indien nodig worden er kort- of langlopende leningen aangetrokken, afhankelijk van de behoefte.

In de onderstaande tabel is een samenvatting van de liquiditeitsprognose per 1 juli 2026 te zien. De latere jaren ontwikkelt de liquiditeitspositie zich positief. Op basis van deze prognose wordt uitgegaan van één langlopende lening. De rentelasten daarvan zijn begroot.

Liquiditeitsplanning (bedragen x € 1.000,-)	Ultimo 2026	Ultimo 2027	Ultimo 2028	Ultimo 2029	Ultimo 2030
Beginstand liquiditeit 1-1		12.353	6.334	11.768	19.719
Liquiditeit opnamedatum 1-7	23.048				
Algemene Dienst	-8.579	-21.494	-15.182	-9.309	-2.438
Grondexploitaties	5.685	5.975	27.615	24.261	2.085
Aflossingen	-7.800	-5.500	-7.000	-7.000	-6.700
Eindstand liquiditeit 31-12	12.353	-8.666	11.768	19.719	12.666
Mogelijk aan te trekken lening	0	15.000	0	0	0
Eindstand liquiditeit 31-12	12.353	6.334	11.768	19.719	12.666

Risico's

Koersrisico

De doelstelling van het koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. In het Treasurystatuut 2023 is dit risico op uitzettingen beperkt door uitsluitend schatkistbankieren en onderhandse leningen te hanteren. Tegelijkertijd worden valutarisico's uitgesloten door alleen financieringen en uitzettingen aan te gaan in euro's.

Kredietrisico

Deelnemingen

Deelnemingen worden alleen aangegaan in het kader van de uitoefening van de publieke taak, passend binnen het gemeentelijk beleid. Gemeente Harderwijk bezit vanuit de publieke taak in enkele ondernemingen aandelen, waaronder N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, N.V. Alliander, Inclusief Groep, Afvalsturing Friesland, Warmtenetwerkbedrijf Harderwijk B.V. en Zonnepark Harderwijk B.V.

Verstreckte leningen

Hierbij gaat onder andere om leningen SVN en een verstreckte lening aan netbeheerder Alliander. Deze laatste lening kan door Alliander alleen onder strikte voorwaarden worden omgezet in gewone aandelen (deelneming).

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen via directe borgstelling of via achtervang plaatsvinden. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling en hiermee ook het risico wordt gedeeld. In dat geval is het netto geborgde bedrag, dus het werkelijke procentuele deel waarover de gemeente Harderwijk risico loopt, lager dan de restant hoofdsom van de gewaarborgde leningen.

Debiteurenrisico

Met betrekking tot debiteuren, die niet aan hun betalingsverplichtingen voldoen, wordt een actief invorderingsbeleid gevoerd om de risico's te minimaliseren. Op deze wijze worden de (financiële) risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingspositie op debiteuren voorkomen.

Intern liquiditeitsrisico

De doelstelling van het intern liquiditeitsbeheer is het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsplanning en MeerjarenInvesteringsPlanning waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. Gemeente Harderwijk beperkt haar interne liquiditeitsrisico door haar financieringsactiviteiten te baseren op een actuele liquiditeitsplanning in meerjarenperspectief.

Renterisico

Renterisico over de vlottende schuld

Kasgeldlimiet

De rentepercentages voor kortlopende financiering (looptijd < 1 jaar) kunnen sterk fluctueren, waardoor ook de rentelasten sterk meebewegen. Daarom heeft het Rijk met betrekking tot het financieren met kortlopende middelen wettelijke voorschriften vastgesteld. De maximale gemiddelde omvang waarvoor gemeenten kortlopende leningen en schulden in rekening courant mogen aangaan, wordt bepaald door de kasgeldlimiet.

Deze limiet wordt volgens de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) berekend op basis van een vast percentage (8,5%) van het begrotingstotaal per 1 januari.

Als onderdeel van de treasuryfunctie wordt de afweging kort- of langlopend financieren gemaakt op basis van de actuele liquiditeitsplanning. Als de kasgeldlimiet structureel overschreden dreigt te worden, is de gemeente verplicht om de vlottende financiering (korter dan 1 jaar) om te zetten in vaste financiering. In het kader van de Wet Fido heeft de provincie een toezichhoudende rol.

In onderstaande tabel wordt de maximale kasgeldlimiet voor Harderwijk weergegeven per begrotingsjaar.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Omvang begroting per 1 januari	-251.260	-234.890	-238.539	-238.717
	(1) Toegestane kasgeldlimiet			
In procenten	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In €	21.357	19.966	20.276	20.291

Renterisico over de vaste schuld

Renterisiconorm

In de Wet Fido is ook voor langlopende financieringen (looptijd langer dan 1 jaar) een norm gesteld om in meerjarenperspectief een stabiele rentelast in de begroting te bewerkstelligen. Hierbij geldt een limiet van maximaal 20% per jaar over het begrotingstotaal. Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel risico de gemeente in elk jaar loopt ten aanzien van de rentelast van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal (na wijzigingen). Hierdoor is het renterisico direct gerelateerd aan het budgettaire risico. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Evenals bij de kasgeldlimiet heeft de provincie in het kader van de Wet Fido ook hier een toezichthoudende rol. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf). Deze norm bepaalt bij de treasuryfunctie naast onder andere rentepercentages mede de looptijd van nieuw af te sluiten leningen.

De tabel laat zien dat in de jaren 2027 t/m 2030 de renterisiconorm niet wordt overschreden en wordt voldaan aan de norm.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Grondslag voor de norm: totaal van de begrote lasten op jaarbasis	-251.260	-234.890	-238.539	-238.717
Drempelbedrag volgens wet Fido. 20% van de begrote lasten op jaarbasis	50.252	46.978	47.708	47.743
Renteherzieningen	-	-	-	-
Aflossingen	5.125	5.129	5.134	5.139
Risicobedrag (renteherzieningen + aflossingen)	5.125	5.129	5.134	5.139
Ruimte (+) of overschrijding (-) ten opzichte van het drempelbedrag renterisiconorm	45.127	41.849	42.574	42.604
Wordt voldaan aan de norm?	ja	ja	ja	ja

Opgenomen langlopende geldleningen

De portefeuille van leningen met een looptijd gelijk aan of langer dan één jaar is in 2027 als volgt samengesteld.

Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000,-)				
Geldverstrekker	Bedrag 01-01-2027	Bedrag 31-12-2027	Rente-percentage	Einddatum
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	49.000	45.500	0,182%	15/07/2040
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	30.800	29.400	3,508%	17/04/2048
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	439	295	1,590%	24/09/2029
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	3.154	3.073	2,290%	24/09/2054
Totaal	83.393	78.268		

Rente

Rente-omslagpercentage

De notitie rente 2023 van de Commissie BBV schrijft voor hoe gemeenten de doorberekening van de rente dienen te verantwoorden. Het te hanteren renteomslag-percentage dient door alle gemeenten op een éénduidige wijze berekend te worden, zodat onderlinge vergelijkbaarheid toeneemt en beter aansluit bij de werkelijke rentekosten. In de begroting 2027 is het rente-omslagpercentage op 0,5% bepaald.

Renteresultaat

Per saldo heeft gemeente Harderwijk over 2027 een rentelast van € 1.502.600,-. Na rentetoerekening aan de grondexploitatie, komt er nog € 517.400,- ten laste van de exploitatie. Na toerekening aan de grondexploitatie en de taakvelden ontstaat er een positief renteresultaat op het taakveld Treasury van € 172.200,-.

Renteschema

In de notitie rente 2023 heeft de Commissie BBV de aanbeveling gedaan het renteschema op te nemen om het inzicht te vergroten in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit renteschema is in onderstaand schema weergegeven.

Schema rentetoerekening (bedragen x € 1,-)	Begroting 2027
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	-1.769.100
Externe rentebaten	266.500
Totaal door te rekenen externe rente	-1.502.600
De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-
Saldo door te rekenen externe rente	-1.502.600
Rente over het eigen vermogen	-
Rente over de voorzieningen	-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-1.502.600
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	813.200
De werkelijk aan de grondexploitatie toegerekende rente (renteomslag)	517.400
Aan de begraafplaats toegerekende rente	-
Renteresultaat op taakveld Treasury	-172.000

Samenvatting

Effectindicatoren financiering

De wet Fido bevat drie normen waaraan de gemeente dient te voldoen. De normen betreffen de renterisiconorm, kasgeldlimiet en het drempelbedrag schatkistbankieren. In onderstaande tabel is te zien dat gemeente Harderwijk ruimschoots voldoet aan de gestelde normen voor de renterisiconorm en kasgeldlimiet. De norm voor het drempelbedrag schatkistbankieren kan niet in de begroting berekend worden, deze wordt achteraf, in de jaarrekening, berekend op basis van werkelijke cijfers.

Overzicht normen Wet Fido ook wel effectindicatoren	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Renterisiconorm:				
Wettelijke norm	20%	20%	20%	20%
Percentage gemeente Harderwijk	2%	2%	2%	2%
Kasgeldlimiet:				
Wettelijke norm	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Percentage gemeente Harderwijk	0%	0%	0%	0%
Drempelbedrag Schatkistbankieren:				
Wettelijke norm	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Percentage gemeente Harderwijk	N.B.	N.B.	N.B.	N.B.